

Autisme: wat helpt?

Binnen de Particuliere Synode Zuid (Zeeland en Goeree-Overflakkee) is Stichting Hulpverlening (aan psychisch zieken) actief. Aan het woord zijn de pastoraal werker en een bestuurslid.

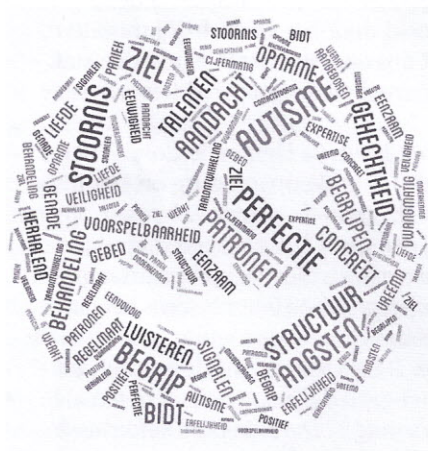
Het onderwerp "autisme" houdt velen bezig. Veel mensen worstelen zelf met deze problematiek of gaan veel om met mensen met autisme. Daarom in dit artikel enkele handreikingen voor een beter begrip en goede omgang met elkaar.

Ontvangen van signalen

'Ik ben echt niet dom of zo. Ik heb goede cijfers. Maar soms snap ik niet wat er bedoeld wordt. Pas nog, bij de kassa. De eerstvolgende mag komen, maar er volgde helemaal niemand, want iedereen stond stil. Een rare mededeling.'

Wat is autisme?

Een kenmerk van autisme is een onvermogen om adequaat te reageren op mensen en situaties. Autismen wordt gezien als een aangeboren

Iedereen heeft behoefte aan echte aandacht, een luisterend oor en ruimte voor het uiten van wat hen bezighoudt.

ontwikkelingsstoornis. Kinderen met autisme worden dikwijls als vreemd ervaren. Ze zijn vaak eenzaam en moeilijk te begrijpen.

De stoornis kan minder opvallend zijn, dan kunnen mensen redelijk tot goed meekomen en meedoen. Bij een zwaardere vorm van autisme zal behandeling of zelfs opname nodig zijn. De groep die opgenomen is of werd, valt onder het aandachtsgebied van Stichting Hulpverlening.

Waarom is dat te zien en te merken? Wat valt op in het concrete gedrag? Kenmerken die in meer of mindere mate kunnen voorkomen:

- Contactstoornis: het contact met mensen en dingen is niet of onvoldoende ontwikkeld.
- De sociale omgang met andere mensen verloopt moeilijk. Er zijn vaak misverstanden.
- Het contact lijkt op eenrichtingsverkeer: praten tégen in plaats van mét de ander.
- De taalontwikkeling is gestoord, vertraagd, of komt niet op gang.
- Er zijn beperkingen in het verbeeldingsvermogen (fantasie).
- Moeite met veranderingen. Een dwangmatig vastkleven aan vaste patronen en gewoontes.
- Er zijn beperkte interesses.
- Er zijn vaste gedragspatronen en zich herhalende activiteiten.
- Een overdreven gehechtheid aan bepaalde voorwerpen.
- Extreme, schijnbaar onlogische angsten en plotseling optredende paniekreacties.

Bijzondere talenten

Uit onderzoek blijkt dat in Nederland ongeveer 1% (ongeveer 190.000 Nederlanders) een autisme-stoornis heeft. De laatste jaren is er hiervoor gelukkig meer aandacht gekomen. Dat maakt dat deze mensen beter begrepen worden. Een groep met een lichtere vorm leert hiermee leven, zij het met beperkingen.

Er is - meer dan enkele jaren terug - aandacht voor de bijzondere talenten van deze mensen. Ze kunnen soms

zeer geconcentreerd werken, goed cijfers en letters onthouden, zich vastbijten in een klus waardoor deze ook daadwerkelijk afgerond wordt en streven naar perfectie. Er is vaak een sterk gevoel voor rechtvaardigheid, eerlijkheid en objectiviteit. 'Er is prima mee te leven', zeggen ervaringsdeskundigen.

De Universiteit Gent publiceerde het rapport "Autisme en talenten: een andere manier van denken" (2010). En voor de zware vormen wordt steeds meer expertise ontwikkeld.

Er is meer aandacht voor de bijzondere talenten van deze mensen.

Wat zijn oorzaken van autisme? Erfelijkheid speelt een belangrijke rol. Als het voorkomt in een gezin of familie, dan hebben broertjes of zusjes 20 tot 60 maal meer kans om deze stoornis te ontwikkelen. Als de ene persoon van een eenzijdige tweeling het heeft, dan is de kans 91% dat de ander het ook heeft. Andere familieleden hebben een kans die zes- of zevenmaal zo groot is. De invloed van de omgeving op de ontwikkeling van autisme blijkt zeer gering te zijn.

Toon een warm en begripvol hart. Houd ook van deze mensen.

We geven enkele tips voor familieleden, ambtsdragers en allen die werken met jongeren. Een eerste vereiste is dat we de problematiek onderkennen. Het is nodig om je te verdiepen in de problematiek. Ambtsdragers moeten zich realiseren dat er mogelijk jongelui in hun catechisatiegroep zitten die te maken hebben met autisme. Dit geldt ook voor zondagsschool, vereniging, commissies, werkgroepen en uiteraard de eredienst. Een aantal concrete aanwijzingen willen we geven.

- Ken en onderken de problematiek. Verdiep je erin. Er is ruim voldoende literatuur beschikbaar.
- Basisbegrippen zijn: structuur, veiligheid en voorspelbaarheid.
- Het is van groot belang structuur aan te brengen in tijd (een rooster, een schema), in ruimte (spullen op een vaste plaats) en in activiteiten (kleine, duidelijke stappen). Wees voorspelbaar.

- Geef veranderingen in het vaste patroon duidelijk aan.
- Pas taalgebruik aan. Wees eenvoudig en concreet. En herhaal de boodschap.
- Beloon bij gewenst gedrag. Wees positief.
- Spreek met de ouders. Steun elkaar.
- Toon een warm en begripvol hart. Houd ook van deze mensen.

Pastoraal handelen

Iedereen heeft behoefte aan echte aandacht, een luisterend oor en ruimte voor het uiten van wat hen bezighoudt. Dit geldt zeker voor mensen met autisme. Het is een kunst om echt onbevangen te luisteren, zonder met een ander verhaal of eigen erva-

ringen te komen. De neiging bestaat om al snel een mening te hebben en om vanuit die mening het gesprek te sturen. Probeer vooral en allereerst goed te luisteren. Vraag door. Wat wordt bedoeld? Wat zit er achter? Waarom is het belangrijk, waarom is het lastig? Wat betekent het in hun situatie? Begrip betekent zo veel. Dit heet 'oordeelsvrij communiceren'. Dat is ontzettend moeilijk en tegelijk heel waardevol.

Ook mensen met autisme hebben een zondig hart. Ook zij hebben bekering nodig. Ook zij kunnen niet sterven en God ontmoeten zonder dat het wonder van genade is geschonken. Het is onze verantwoordelijkheid om de boodschap van vrije genade duidelijk en dichtbij te brengen. Dan moet

goed rekening gehouden worden met de persoon die voor je zit, die naar je luistert, die aan je zorg is toevertrouwd. Voelt u die verantwoordelijkheid?

Natuurlijk, u bereidt uzelf goed voor en u verdiept zich in het Woord. Ook hiervoor geldt: bidt en werkt. 'Bidt en u zal gegeven worden' (Matth 7:7). De kanttekenaren: Christus vermaant ons ernstig om steeds aan te houden in de gebeden en om te bidden uit het geloof en naar Gods wil. Is dat uw worsteling? Ook mensen met autisme hebben een ziel voor de eeuwigheid.

Waarde,
Ooltgensplaat,

G. van Veldhuisen
K.J. Nipius